

Laibacher Diöcesanblatt.

Nr. 14.

Inhalt: I. Vpeljava otrok v katoliško bogočastno življenje. — II. Instructio S. Congregationis de Propaganda Fide super dispensationibus matrimonialibus. — III. Bericht über den Stand der katholischen Mission in Central-Afrika. (Schluß.) — IV. Konkurs-Verlautbarung. — V. Chronik der Diözese.

1877.

I.

Vpeljava otrok v katoliško bogočastno življenje. *)

Od kod prihaja merzlota današnjih dni, kar zadeva kerščansko življenje? Od kod prikazen, da postaja mladina vedno bolj razposajena, da nima spoštovanja do Boga, do Cerkve, in do ljudi? od kod mlačnost v prejetosti svetih zakramentov? Med mnogimi drugimi vzroki, katerih tu ne bodem našteval, je gotovo tudi ta, da učenci kerščanskega nauka pri vsem obilnem delovanju v šoli le premalo na to pazimo, da otroke že v zgodnji mladosti, v prvih letih spoznanja in šolskega obiskovanja v pravo katoliško življenje vpeljemo.

Na vpeljavo otrok v katoliško bogočastno življenje, ki je in mora biti podlaga in doveršitev vsega katehitičnega poučevanja, se je včasih le premalo ozir jemalo. Vmišljeval bi si tu marsikdo lahko, da je zadostil nalogi svoji, ako otroci verske resnice dobro spoznajo, ker potem bodo že po njih živeli. Toda kerščanski nauk le učiti, samo to je premalo, sej nam je znano iz sv. pisma, žalibog tudi iz skušnje lastne, da je v človeku notranj razpor, tako da dostikrat „dobro“ spoznava in vendar njemu nasprotno „hudo“ dela. Da nauki, ktere je katehet v mlade otroške serca vsadil, kalijo, rastejo, cveto in zaželeni sad rodé, mu je treba novega neutrudnega delovanja; nauke, ktere je razlagal, mora v otroških sercih vterditi in zagostiti, da ne zginejo, da se ne zgubé. Vpeljati mora sebi izročene male v katoliško bogočastno življenje, vneti jih mora za pobožne vaje. Brez takih vaj zidal bi poslopje na pesek, viditi bi mogel pozneje, kako bi deroči potok pohujšanja poderl v kratkem času, kar je s tolikim trudom gradil in zidal. Ako pa je pri otrocih, že v prvih letih, ko šolo obiskujejo, pozidana, postavljena podlaga pobožnosti, potem je upati, da tudi tedaj, ko odrastejo, naukov ne bodo pozabili, da bodo kakor pravi kristijanji vsikdar živeli in namen, za kterega so vstvarjeni, tudi gotovo dosegli.

Da pa v otroških sercih obudimo že v mladosti pravo katoliško bogočastno življenje, so potrebne gotove sredstva, med katerimi so naj imenitnejše:

- 1) Molitev,
- 2) Vdeleževanje Božje službe,
- 3) Pogostno in vredno sprejemanje svetih zakramentov.

Znane so besede sv. apostelja Pavla, ki pravi: „Tedad ni nič, kteri sadi, nič ni, kteri priliva, ampak Bog je, kteri rast daje“ (1. Kor. 3, 7). Bodi tedaj duhoven še tako bistroumen, priden in spreten, vendar pri opravi tako imenitnem, pri kterem gre za zveličanje tolikanj neumerjočih duš, te njegove lastnosti same ne zadostujejo: Bog je, ki more tu pomagati, on je, ki more zasejanim naukom rast podeliti. Katehet zavoljo tega ne bode le sam molil, ampak tudi otrokom bode vcepil veselje do molitve. Molitev, ako se v duhu Kristusovem goji, bode serca otroška naredila pripravna, da bodo mogle razlagane resnice sprejeti; molitev bode učniku poučevanje, otrokom pa učenje polajšala in osladila, in tudi pozneje, ko bodo otroci odrastli in vstopili v burno in viharo življenje, molitev zgodaj privajena in gojena ne bode popolnoma svojega vpliva zgubila.

*) Dieser Artikel enthält eine Beantwortung der zweiten für das Jahr 1876 vorgelegten Pastoral-Konferenz-Frage: „Wie soll der Katechet die Schulkinder in das katholische Culti-leben einführen?“

Kar zadeva tedaj molitev, se ž njo prvi poduk pri otrocih pričenja; sej jih najpervo vadimo v tem, da znajo lepo sveti križ storiti, Oče naš, češčena Marijo in vero apostolsko pravilno moliti. Druzi molitev pri otrocih v prvem polletju katehet ne bode mogel nikakor jemati, razun ako privzame pri priložnosti, ko pripoveduje otrokom o oznanjenju angelja Gabrijela Mariji Devici, še angeljevo češčenje. Treba je paziti, da otroci molitve pravilno in natanjko izgovarjajo; tu mu bode marsikaj treba popravljati, ker otroci od doma le malokdaj pravilno naučene molitve v šolo prinesejo. Že pri prekrižanju n. pr. se glasi: „V imenu Boga Očeta“, mesto pravilnejšega: „V imenu Očeta.“ Koliko bolj pa velja to še le v angeljevem češčenju, kterege morebiti dva otroka enako ne molita, kjer se n. pr. sliši: „Ta sveti Božji angelj Gabrijel je Mariji Devici češčenje prinesel, da bo ona vsmiljenega Jezusa spočela od sv. Duha“; ali kakor se sliši pri tretjem odstavku: „Ta sv. Božja Beseda je meso postala, Jezus in Marija med nami prebivala“. Kdo bi ne oporekal zoper take in enake molitve? Res je, da se tako pokvarjene molitve same na sebi zdé komu lepe, ali molitve niso cerkvene. Ako je že Jezus apostelnom, ko so ga prosili naj jih uči moliti, govoril besede rekoč: „Kadar boste molili, tako molite!“ hotel je, da imajo molitve gotovo obliko, in tudi molitev, ki jih je Cerkev vpeljala, ne smemo samovoljno spreminjati. In tedaj bode mogel po svojih mislih katehet otroke polagoma ustavljati in jim reči: „Glejte, ljubi moji, prav lepo znate moliti, ali še bolje bo, ako boste molili, kakor vam bodem jaz povedal.“

Že pri molitvi majhnih otrok bode katehetu sveta dolžnost, skrbeti, da bodo v duhu in resnici molili. Zavoljo tega jim bode mogel večkrat povedati, da sama ustna molitev pred Bogom nič ne velja, povedati jim mora najbolj potrebne lastnosti molitve. Najboljše vodilo otrokom pa bode v tem obnašanje katehetovo, ker, ako je njemu molitev priljubljena, ako zna goreče in častitljivo moliti, bo že samo s svojim zgledom več opravi, kakor s še tako dolgim opominjevanjem in podučevanjem. In da si so okoliščine kerščanskemu nauku kaj neugodne, da se ura za uro temu najvažnejšemu predmetu jemlje, vendar se katehetu marsikdaj ponuja prilika, da otrok še tako majhnih nauči duha molitve. Že v prvih urah, ko jih podučuje prekrižati se, naj ne opusti lepe priložnosti, da otrokom zaterdi, da je premalo samo lepo prekriževati se in razločno besede izgovarjati, ampak da je treba zraven tudi misliti na Očeta, Sina in sv. Duha; naročiti jim mora, da, bodisi v šoli ali tudi doma, kadar koli se prekrižujejo, ako je le mogoče na podobo križanega Jezusa gledajo, in kaj terdo bi moglo otroško srce biti, da bi že pri prekriževanju ne imelo nekakega slutenja pri molitvi v duhu. Primeri se, da eden ali drugi izmed učencev oboli: zopet tu lepa priložnost vpeljati druge otroke v duha molitve, da jim reče: dajmo, molimo za zbolelega, da, ako je volja Božja, kmalo zopet ozdravi in v šolo pride. Ako zazvoni v petek ob 9 ali 3, ali ako gredo memo šole s sv. rešnjim Telesom, ako se da znamenje ob hudi uri, ima zopet priložnost v malo besedah otrokom pomen zvonjenja razložiti in jih nagovoriti, da lepo in pobožno skupaj Oče naš in Češčena Marijo molijo. In s takim ravnanjem bode obudil v otrocih duha prave pobožnosti, ki je, kakor pravi Ney, podobna spomladanskim zgodnjim cveticam, ktere, ako spomladi ne cveto, tudi pozneje nobenega ali vsaj pravega cvetu ne narede. Da se pred ali po šoli ne bode molilo tje v en dan, je tudi dobro, da vselej moli en otrok naprej, drugi pa odgovarjajo vsi skupaj; svetovati bi pa bilo zraven tega, da dvakrat ali trikrat tistega, ki naprej moli, vstavi in ga popraša, kaj morajo drugi med tem, ko on moli, delati, in ako je otrok nekoliko umen, bode gotovo odgovoril, da morajo tudi oni moliti in sicer po tistem; ravno tako naj tudi med molitvijo kor vstavi, in popraša, kaj mora zdaj on, ki je prvo polovico molitve izgovarjal, delati, in menim, da bode tudi tu dobil vreden odgovor. In to ravnanje, mislim, bi bilo priporočevati, da so posebno na kmetih, kjer se skupno rožni venec moli, pri molitvi pazljivi, da ne odgovarjajo n. pr. na: „Čast bodi Očetu in Sinu in sv. Duhu“ s: „Sveta Marija“ itd. Učiti je treba otroke kratke večerne in jutranje molitve, zlasti, kako se lepo angelju varhu priporoče, kako molitev pred jedjo in po jedi, kaj naj reko, ko gredo memo cerkve ali kakega pokopališča, potem pa se ve da mora tudi pozneje večkrat vprašati, ali tudi tako ravnajo, kakor jih je učil.

Premalo pozornosti skazujemo tudi službi Božji, kot enemu najimenitnejšemu pomočku kerščanskega življenja. Kaj namreč napravi močnejši vtisec v serce človeško in posebej v serce otroško, kakor naša služba Božja, ako se je v duhu in resnici vdeležujemo? Ravno pri tem pa se more duhoven, na domačo hišo, na očeta in mater, še manj zanašati, kakor pri molitvi. Se ve da, ko bi bili učenički, kakor nekdanj, verni, bi si tudi oni prizadevali, da bi otroci ne le pridno, ampak tudi s pridom cerkev obiskovali. Tudi berila so dajale v tem oziru učenikom mnogo lepe priložnosti to storiti. Ker se ne more katehet ne na stariše ne na učeničke zanesti, prisiljen je sam dati otrokom navod, kako se morejo v hiši Gospodovi spodobno vesti, kako se vdeleževati najsvetejše daritve, kako obhajati cerkvene praznike.

Cerkvena zapoved, ki pravi: „Bodi vsako nedeljo, vsak zapovedan praznik s spodobno pobožnostjo pri sveti maši“, velja tudi za otroke, ki so sedmo leto dopolnili. Takim otrokom je ta zapoved razložiti in jim povedati, da so tudi oni dolžni službe Božje vdeleževati se. Naročiti in zaterjevati jim je posebno to, da, ako prezgodaj k cerkvi pridejo, naj nikar pred njo ne postajajo, in drugih otrok dočakujejo, ampak naj precej z vso spoštljivostjo v cerkev stopijo in se na mesto jim odločeno, pred velikim altarjem, postavijo.

Težavno je v resnici mladino žive kervi vkrotiti, da se v cerkvi med službo Božjo mirno zaderži, da se okoli ne ozira, da se ne smeja in ne govori; posrečilo pa se mu bode tudi s pomočjo Božjo, ako bode pripravil otroke do tega, da bodo imeli spoštovanje do cerkve tudi tedaj, ko ni službe Božje v njej. Otrokom mora se iz tega namena prepovedati blizu cerkve vsako, še bolj pa hrupno igranje; naročiti je dečkom, da, ko memo cerkve gredo, se spodobno odkrivajo, in dekljem, da se prekrižujejo. Opomniti mora tudi večkrat katehet posebne priučujočnosti Božje v cerkvah, in da, ako se že pred ljudmi, na primer pred starši in učeniki spodobno obnašajo, koliko bolj so to še le dolžni storiti pred Gospodom nebes in zemlje. Dobro, da skoro potrebno bi bilo zlasti v nekaterih krajih, se ve kjer je več duhovnov, da bi otroke v cerkev duhoven spremil in med službo Božjo na nje pazil, sicer so pa za posamezne nedelje odločiti nekateri odraščeni učenci, da na mlajše svoje tovarše pazijo, si poredne zapomnijo in katehetu naznanijo. Z otroci, kateri so se v cerkvi slabo vedli, mora ravnati katehet v začetku s krotkostjo, z novega jim mora pokazati, da se tako gerdo vedenje ne spodobi na tako svetem kraju; še le, ko prijazno opominjevanje ne bi pomagalo, bi smel z oostrostjo postopati.

Pa premalo bi zopet tu storili, ko bi pri otrocih le na to pazili, da so vnanje mirni, ali kakor pravi mali katekizem, da se spodobno vedejo; skrbeti je že pri majhnih otrocih, da se pridruži lepemu vnanjemu obnašanju tudi notranja pobožnost. In to pobožnost, ali vsaj nekako kal pobožnosti, vsadi katehet v otroške serca tudi pri otrocih sedem ali osem letnih, katerim mora že tako sv. maše pri priložnosti, ko govori o zadnji večerji, omeniti in jo tudi nekoliko razložiti. Ko bo v prvo govoril besede Kristusove, s katerimi je bil pri zadnji večerji spremenil kruh in vino v svoje telo in svojo kri in bo tudi omenil besed: „To storite v moj spomin“, takrat lahko reče: Glejte otroci, kar je Jezus s temi besedami zapovedal, spolnovali so apostelnji, in njih nasledniki škofje in mašniki še sedaj vedno to delajo, in to vse pri sveti maši. Po tem lahko otroke opozori, kaj pri sveti maši mašnik delajo, kaj v svojih rokah k altarju neso; opomni naj jih evangelija, ki se bere tedaj, ko vsi ljudje po cerkvi vstanejo in se prekrižajo; opomni naj jih prvega zvonjenja, po katerem mašnik kelih odkrijejo, pove naj jim, da mašnik tedaj ravno tisti dar, kakor ga je bil Jezus svojemu Očetu daroval, Bogu prinašajo kruh in vino. Opomni naj jih potem drugega zvonjenja; reče naj jim, da že takrat pokleknejo, ker se bliža trenutek spreminjanja. Ko v tretjič zazvoni, naj pove otrokom, da mašnik tedaj izrekujejo tiste besede, katere je Jezus pri zadnji večerji nad kruhom in vinom izgovoril. In pri tisti priči je Jezus z dušo in telesom s kervijo in mesom, Jezus pravi Bog in človek, na altarji pričujoč, obdan od angeljev, našim očem sicer nevidnih, ki molijo in častijo jagnje Božje. Priporoči naj otrokom, da tudi oni pri tej priložnosti molijo prav lepo Jezusa, da ga za vse od njega prejete dobrate zahvalijo. Slednjič naj jim vzame v misel tudi sv. obhajilo, pri katerem duhovni sami Jezusa zavživajo in tudi verne obhajajo; pove naj otrokom, naj se tudi oni veselijo tistega časa, ko jim bode dovoljeno Jezusa sprejeti, do tedaj pa, da imajo vsaj želje po tej nebeški jedi.

Pri otrocih v drugem oddelku, ki so večidel osem let že dopolnili, že lahko opozoruje in omenja, kaj pomenjajo obredi sv. maše, kako so tudi oni dolžni misli svoje skleniti z mislimi mašnikovimi in dejanjem njegovim. Popraša naj otroke, kaj storijo mašnik ko na altar kelih postavijo in mašne bukve odpro; otroci bodo že do malega vsi vedeli, da se tedaj mašnik podajo na najnižjo stopnjo altarja. Pove naj jim, kaj to pomeni. Mašnik, slab človek, hoče pred Boga samega stopiti, boji se, zato si s služabnikom daje serčnost trikrat ponavlja besede: Stopil bom k altarju Božjemu; in ne upa si tega poprej storiti, dokler ne opravi očitne spovedi, v kateri se obtoži pred Bogom in Marijo Materjo Božjo in pred vsemi svetniki in vso družbo svojih grehov in prosi svetnike in ljudi, da mu prosijo odpustčanja. Kaj naj tu otroci store? kaj bi jim bilo priporočati bolj, kakor da molijo kesanje, kakor so se ga v šoli naučili. — Dobro jim je pa razlagati kaj pomenjajo besede: „Kyrie eleison, Christe eleison“, 3 krat po tri verstice, v spomin treh Božjih oseb (Tom. Akvin.) skupaj devetkrat v spomin deveterih korov angeljskih. Potem bo razlagal molitev, ki se pričinja z besedami, katere so angelji pri Jezusovem rojstvu popevali; naroči naj jim, da tudi oni Bogu tedaj hvalo dajo za vse dobrate vstvarjenja po Očetu, odrešenja po Sinu, posvečenja po sv. Duhu. Pri zbirnih molitvah, kjer duhoven tako rekoč prošnje svoje, s prošnjami vernikov zbere in združi, da jih pred Božji prestol postavi, kaj naj takrat otrokom v molitev priporoča? kaj boljšega, kaj

lepšega, kakor da opravijo ono molitev, ktero je Jezus sam moliti učil, in v kateri nahajamo vse, za kar nam je treba moliti, zraven pa še češena si Marijo. Pri evangeliji in veri je priporočiti otrokom, da molijo vero apostoljsko, v kateri je najti ob kratkem vse, kar smo dolžni verovati; pri darovanji pa, da sami sebe svoje starše, brate, in sestre, znanke, duhovne, sploh vse, za ktere so dolžni moliti, Bogu darujejo. Pri povzdigovanji se jim povedo kratki zdihljeji, ktere naj med terkanjem na persi izgovarjajo in Jezusa od tedaj na altari pričujočega lepo častijo in molijo. Pri obhajilu, pri katerem ne morejo še drugim enako Jezusa v svetem Rešnjem Telešu prejeti, jim je povedati, da imajo vsaj resnične želje po njem. (Lahko bi se naučili n. pr. besede: Ljubi moj Jezus, ako te tudi sedaj še ne morem sprejeti kakor mašnik pri altari, in drugi ljudje, ki k tvoji mizi pristopajo, vendar po tebi serčno želim, pridi s svojimi milostmi v moje serce, da tebi živim, tvoj sem živ, tvoj pa tudi mrtev.) Tudi tu mora duhoven popraševaje se prepričati, ali tudi otroci pri sveti maši tako delajo.

Pri otrocih v višjih oddelkih mora katehet dati navod, kako naj rabijo molitvene bukve. Razložiti jim mora po versti molitve, ki se v njih nahajajo, posebno pa jim je treba zaterditi, da naj jih bero počasno in pazljivo v vedni zvezi z mašnikom, ker primerilo bi se, da bi otroci molitve, ki so včasih prav kratke, prenašlo zbrali potem pa se okoli ozirali in druge pri molitvah motili. Ako ima pred saboj otroke, kateri brati ne znajo, jim mora dati poduk, kako lahko sv. rožni venec pri sveti maši lepo opravijo. Sosebno pa je treba otrokom priporočevati, da slednjo sveto mašo, pri kateri so pričujoči, v poseben namen obernejo, bodi si, da jo darujejo Bogu za se, za starše, učnike in druge dobrotnike, ali za kakega bolnika. Ako sv. mašo Bogu za se darujejo, se jim naroči, da jo darujejo vselej iz posebnega namena v pravo razsvetljenje pameti, v odpuščenje grehov, za dar ponižnosti, poterpežljivosti, nedolžnosti itd.

Kar zadeva besedo Božjo, mora katehet otrokom naročati, da jo pridno poslušajo, da se med njo ne igrajo, eden drugemu bukev ne kažejo, marveč da pazljivo poslušajo. Ako se v evangeliji bere kaka lahka prilika, je dobro, če v začetku zmožnejše otroke povpraša, ali so si jo zapomnili; ako bi temu tako ne bilo, naj jo sam enkrat počasno in razločno dopove in kolikor mogoče tudi razloži. V nedeljski ponavljavni šoli lahko že kaj o pridigi terja.

Pomoček vpeljati otroke v katoliško življenje je tudi to, da razvije pred njihovimi očmi cerkveno leto. Že pri prvem katehetskem podučevanju ima k temu priliko, ko na podlagi zgodbe stare in nove zaveze, kaže otrokom najiminenitnejše cerkvene čase in praznike. (Tri dele ima katoliško cerkveno leto, ker troje je tudi poglobitnih in temeljnih prilog našega odrešenja: 1) Včlovečenje Božje Besede v Kristusu Jezusu, 2) njegovo terpljenje, njegova smrt in njegovo vstajenje, 3) prihod sv. Duha in dopolnitev posvečenja ljudi po njem.) In ali ni potem poduk, ki ga od leta do leta otrokom dajemo, vedno zopet in zopetno vpeljevanje v cerkveno življenje? Pri poduku mora tedaj duhoven zlasti v višjih oddelkih kazati vedno na cerkveno leto, in kadar pridejo dotični prazniki, zadostuje, da otroke samo lepo opomni tega, kar jim je že poprej razložil.

Tako n. pr. ko se bliža advent, naj opozori otroke na 4 adventne nedelje, ki pomenjajo onih 4000 let, ko je svet pričakoval obljubljenega Odrešenika. (Dnevi adventni so že sami na sebi žalostni; v tem času so noči naj daljše v celem letu, pa sej je tudi na zemlji ležala tema nevere, zmot in pregreh.) Opomni naj jih, da cerkev v tem času sleče svojo lepoto, da na altarjih kakor na duhovnih, ko sv. mašo bero, videti je barva modra, barva pokore; da cerkev v tem času prepoveduje vse hrupne veselice, da zapoveduje o gotovih dnevih post, da se bero ob nedeljah evangeliji, v katerih je govorjenje o sv. Janezu kerstniku, oznanjovavcu pokore; da vse te cerkvene naredbe opominjajo kristijane na pokoro, da kličejo in zdihujejo po duhovnem prihodu Jezusa Kristusa. (Le en veseli praznik obhaja sv. Cerkev v tem času, praznik brezmadežnega spočetja, kakor, bi rekel skoro, je bila tudi v vsem starem zakonu le ena sama resnica, ktera je ljudi z veseljem in upanjem navdajala, da bode prišel Odrešenik, da bode prišla žena ki bode peklenski kači glavo sterla.

Pred božičem bode duhoven ob kratkem pomen praznični razložil; opomni jih bode jaslic, ktere stavijo doma; iz jaslic samih otroke nauči lahko poznavati velik del Jezusovega življenja. Tu se ve, da je veliko ležeče na keršanskem učeniku, da v berilo, ako se v njem nahajajo, določi take odstavke, v katerih je govorjenje o rojstvu Jezusovem, o jaslicah i. t. d. Ako bi bila, kakor je to po večjih mestih navada postavljati božično drevce, je dobro, da jim tudi njegov pomen razloži. Povedati jim mora, da to drevesce pomenja drevo iz raja, pa ne več drevo, ktereга prepovedan sad sta Adam in Eva jedla, ampak drevo upanja večnega življenja (kar kaže že zeleno smrekovo drevesce). Lučice, ktere se na drevo pripenjajo, pomenjajo duhovno luč, ki je pregnala temo zmot in pregreh; pozlačene jabelka, orehi in drugo sadje pomeni plačilo, ktero je Bog vsem dobrim obljubil. Opomniti je dobro

otrokom, da smejo mašniki božični dan trikrat maševati v spomin trojnega rojstva Jezusovega 1) kot Boga od vekomaj iz nebeškega Očeta, 2) kot človeka iz Marije prečiste Device in 3) rojstva duhovnega v srcu vsakega človeka (Zakaj so po rojstvu Jezusovem troji prazniki: sv. Štefana sv. Janeza in nedolžni otroci? Zato, ker smo mi dolžni mu prinašati darila, terdno vero sv. Štefana, dar ljubezni s sv. Janezom, dar nedolžnosti z otroci nedolžnimi, kar se ve da je le že starejim in odrasčenim učencem razlagati.) Ravno tako je pojasnovati otrokom praznik sv. treh kraljev in praznik svečenični, pri katerem lahko pove pomen, ki ga sveče v katoliški cerkvi imajo.

Ko se približuje štirideset danski post, treba je otroke zopet opomniti, da ta post nas opominja, da se je tudi Božji Sin n. G. J. Kr. 40 dni v puščavi postil. Cerkev zopet v tem času opominja k pokori, da ona sama se tri tedne pred, ko se svet še raduje in razveseljuje, oblači že v spokorno obleko. Pepelnično sredo veleva ljudem, ki cerkev obiščejo, potresti po duhovnih glavo s pepelom z besedami: Spomni se, človek, prah si in prah bodeš, katero djanje in govorjenje je gotovo dober spodbadljaj k pokori. Da, ko bi imel katehet več ur na razpolaganje, koliko bi jim lahko povedal o obredih velikega tedna od nedelje cvetne do nedelje velike; kaj pomeni procesija cvetno nedeljo, kaj terkanje s križem etc. Pri starejših lahko pokaže na soglasje praznika velikonočnega s naravo vstalo od zimskega spanja, pomen pirhov i. t. d. Ravno tako je ravnati tudi z drugimi prazniki Gospodovimi, s prazniki Matere Božje, s prazniki vsaj imenitnejšimi svetnikov zlasti s pomočniki duhovnijske cerkve, katerih podobe z raznovrstnimi znamenji dostikrat gledajo in si jih ne vedo razložiti.

Otrokom je treba, tudi vsaj ob kratkem razložiti obhode sv. Marka in obhode tedna Križevega, kdaj so se pričele, kakov pomen imajo. V Križevih obhodih lahko opomni, da so postavljene iz namena, da bi si po njih ljudje pri Bogu odpuščanje grehov in vsega družega zla na duši in telesu pridobili, in da bi ljubi Bog setvam ravno v najlepši rasti svoj blagoslov dodelil. Prav pomenljivo je to, da te obhode obhajamo ravno pred vnebohodom Jezusa Kristusa kakor da bi hotli njemu v nebo odhajajočemu vse te prošnje izročiti, da jih pri svojem Očetu vložijo in za nas posreduje. Povedati mora otrokom, česa naj se pri teh obhodih varujejo, kakor na priliko: prenahe hoje, govorjenja, smeha in oziranja. Odložiti mora tudi otroke tiste, ki med procesijo rožni venec ali litanije naprej molijo, se ve, da mora za to častno službo zbrati one, ki so najbolj marljivi in se zraven tega spodobno obnašajo. — Kar pa velja o obhodu sv. Marka in o procesijah Križevega tedna to vse velja še tolikanj bolj o obhodu sv. rešnjega Telesa, o katerim mora otrokom povedati, da, ker cerkev tega praznika veliki četrtek zavolj žalostnega spomina Jezusovega terpljenja in njegove smerti obhajati ne more, ga je prenesla na četrtek po prazniku presvete Trojice v dobo, v kateri se oživila natora v vsi krasoti sveti in v lepšanje štirih altarjev obilo zelenja in cvetja ponuja. Kako se otroci tega praznika vesele, kako radi bodo nabirali tudi za ozaljšanje hiš potrebnih cvetlic, in kdo bi ne spoznal, da to vse kaj verlo pomaga v njih netiti duha pravega katoliškega bogočastnega življenja, katerega ne bode mogla potem tako naglo mlačnost in spridenost zadušiti.

Ker se primeri, da že majhne otroke starši na božja pota seboj jemljejo, je dobro in še celo potrebno da tudi o tem nekoliko otrokom pove, sej ima v to priliko že tedaj, ko jim pripoveduje, kako je Jezus s svojimi starši potoval v Jeruzalem na velikonočne praznike. Povedati jim mora, iz kakošnega namena so se kedaj ljudje na božja pota podajali, da so se namreč za nekaj dni posvetnih skerbi znebili in si boljše za dušo poskerbeli. Zato je pametno, da človek, preden tako pot nastopi, doma sv. zakramente prejme, in si težo pota kakor posebno pokoro naloži. Otrokom je vcepiti tudi ljubezen do znamenj zlasti majhnih kapelic ob potih postavljenih, da jih imajo v časti, da memo njih gredè se dekleta lepo prekrizajo in moški lepo odkrijejo. Ali ni tudi priča in ne ravno majhna od kerščanskega duha, ako gremo memo takovih znamenj in jih najdemo očedene s šopki in venčki večkrat spreminjanimi lepo ozaljšane? Takove znamenja so zlasti za ljudstvo priprosto kaj zelo imenitna, onemu tako rekoč nadomestujejo cerkev, ktere razum nedelj ne vtegne obiskovati pogled, na te znamenja, ko zjutraj ali zvečer memo njih hodi, vzbuja mu pobožne misli, straši ga pred grehom. in mu glasno pravi, da tu na zemlji je le ptujec, da pri vsij skerbi za srečo pozemeljsko ne sme zabiti skerbi za srečo večno neminljivo.

Tudi z bratovščinami, njih početkom, namenom, dobičkom in dolžnostmi treba je otroke, če ne popred vsaj v šoli nedeljski ali v šoli ponavljajni nekoliko soznaniti, da ako že sedaj vanjo ne stopijo, vsaj ljubezen do njih iz šol prinesejo. Nekatere izmed njih, kakor deklško družbo, vpeljati, bo začel lahko že v šoli nedeljski. Drugo bratovščino, otrokom že poprej znano, preden o njej v šoli kaj omeni, kakor bratovščino naše ljube Gospe presvete Serca, bode lahko še poprej vpeljal. Da pa se nam bode posrečilo splošno vpeljati pri nas bratovščino presvete Jezusovega detinstva ali tako imenovani misijon otrok, bratovščino, ktere pglavitni namen je odkupovanje malikovalskih otrok, bode treba posebnega priporočila.

Le toliko naj omenim, da, ko so po sporočilih od leta 1868 na Francoskem nabrali 1,032.380, v Belgiji 202,261, na Laškem 196.000, na Nemškem 200.000 frankov, je bilo na Avstrijskem leta 1873 vplačanih pri centralnem svetu na Dunaji iz dežel ta in unastran Litave celih 9,242 gld. 20 kr.

Da vpelje otroke v katoliško bogočastno življenje je katehetu tudi v tem posebne pozornosti treba, da otroke vestno za prejemanje svetih zakramentov pripravlja. Že prvo leto, ko jih podučuje v kerščanskem nauku in omenja svetega kersta, pokazal jim bode veliko srečo, katero jim je dobri Bog s tem dodelil, da se jim je dal naroditi v katoliški Cerkvi, da so ozrejevali od katoliških staršev, da morejo obiskovati cerkev in šolo, kjer se jim tolikanj lepega od ljubega Boga, angeljev in svetnikov pripoveduje. Opomniti mora otroke, da za vse te dobrote imajo se zahvaliti ljubemu Bogu, kateri jih je po svetem kerstu naredil svoje otroke in deležnike večnega zveličanja. Pove naj jim, s katerimi obredi se jim je zakrament sv. krsta podelil, kaj so botri in botre (sej jih menim da poznate in za nje kot svoje duhovne starše molite) mesto njih obljubili, in komu se odpovedali. Iz vprašanj bode lahko zložil kratko ponavljanje kerstne obljube, katero bode po priložnosti dopolnil in iz nje napravil obljubo kerstno, kakor jo ima naš katekizem. Z birmanci se ve da mora ravnati različno po starosti, v kateri ta sv. zakrament prejema.

Pomoček zdatno in dobro pripeljati otroke k Kristusu in vvesti jih v kerščansko življenje, da postanejo kdaj resnično pobožni, je spoved, spoved zgodnja, v dobi otroški po spolnjenem sedmem letu. O imenitnosti otroške spovedi govori imeniten duhovnik (Ohler) rekoč: Po večkratni spovedi dobi otrok zaumek o grehu in zadolženji, vedno razločnejše postajajo pred njim zapovedi Božje in cerkvene, po spovedi še le ume, česa bi se bil mogel varovati kaj bi bil mogel delati, da bi bil Bogu dopadljiv ostal. Že otroku se po prvi spovedi dostikrat odvzame teža, ki leži na vesti toliko hujše, ker je morebiti vest ravno pri podučevanju vpervo zbudjena. Otrok ne sprejme le odpuščanja grehov, ampak dobi tudi milosti, po katerih mu bode mogoče v prihodnje se hudega bolj varovati in dobre dela delati. Otrok si dobi tako rekoč že v letih otroških načrt, kako mora pozneje živeti. Slednjič, kdo pa je v stanu otroka bolje podučiti, kakor duhovnik pri spovedi. Ne starši ne učenci nimajo na otroka tolikanj vpljiva, kakor spovednik. Ko namreč starši in učitelji otroke vzrejujejo, imajo jih pred seboj veliko skupaj, spovednik ima pri spovednici posamnega; tukaj pred njim otrok, zlasti ako je dolžnosti spovednikovi, da mora v vsem, kar je pri spovedi zvedil, vedno in v vseh okoliščinah molčati, dobro podučen, razkrije in razodene vse svoje slabosti, poda mu tako rekoč svoje serce, katero, kakor pravi prej omenjeni pisatelj, potem spovednik enako umnemu ver-tnarju plevla očisti in s cveticami čednost obsadi. Ker tudi pri otrocih, akoravno komaj sedem ali osemletnih, tiče že korenine grehov, katere pozneje tako dostikrat človeka telesno in duševno vniči, pa kaj govorim v koreninah pregreh, sej vem, da še je enemu in drugemu zmed nas že primerilo, da se je otrok pri prvi spovedi, star komaj 7 let, spovedal grehov največjih, kakoršnih bi ne bili nikdar v teh letih pri otroku pričakovali. Pri spovedi tedaj ima spovednik priložnost, da otroško srce velikih peg očedi in mu ljubezen do nasprotnih čednost vcepi.

Potrebno se mi zdi tukaj opomniti, da je dobro otrokom molitev (s katero se spoved pričanja,) maloda od besede do besede razložiti, ker je skoraj vsaka beseda kaj zelo pomenljiva. Tudi je potrebno duhovnu z otroci, preden v prvo k spovedi gredo, vest natanjko spraševati; tudi mora tirjati, da se otroci spovedujejo grehov, poversti, kakor so se pregrešili zoper deset Božjih in pet cerkvenih zapoved. Razložiti je otrokom tudi bistvo kesanja in kakor katehet dr. Falk pravi, je pred vsem skrbeti za kesanje in terden sklep nasprotne čednosti pri posamnih grehih. On govori v mali knjižici: „Katehet mora z otroci kesanje obuditi; ravna naj pa takole: Naj reče otrokom: Otroci, kesanje je nar imenitnejše, nar poprej morate kesanje v sercu imeti. To vam je mogoče, za to vam ni treba bukev, tudi slep otrok, ki brati ne more, obudi v sercu lahko prav dobro kesanje. Pobožen otrok stori to takole: Otrok pregleda vse storjene grehe po versti, reče ljubemu Bogu, kako ga peče, da se je to zgodilo, ga prosi odpuščanja in mu obljubi, da bo v prihodnje drugač ravnal. — Ko bi bil jaz še otrok, kakor ste vi, bi takole molil kes. Govorite le za mano v sercu: „Oh, ljubi Bog, tolikokrat nisem zjutraj in zvečer molil, in sem tako slabo molil, bil sem tako razmišljen, to me sedaj tako zelo peče, žalil sem te, odpusti mi le še enkrat, sej ne bom več tako delal, še necoj hočem prav lepo moliti. — O ljubi Jezus! sveta imena sem tolikokrat vnemarno izgovarjal, to te je žalilo, nič več nočem tako govoriti. Tudi bom ob nedeljah rad v cerkev hodil dopoldne in popoldne, in bom v cerkvi prav pobožen, in ne bom družih otrok motil. Oh kako mi je hudo, da sem se v cerkvi gerdo obnašal pa sej ne bom nikoli več tako delal“. Ali bi ne bilo dobro otrokom po nasvetu tega moža tudi v drugih grehih dati vodilo, kako naj kesanje in sklep nasprotne čednosti obude, in da jim še le potem naroči obuditi popolno kesanje, kakor so se ga v šoli navadili?

Kaj bi govoril še nadalje o prejemanji sv. rešnjega Telesa, po katerem je združitev med Bogom in človekom sklenjena in dopolnjena po besedah Kristusovih, ki pravi: „Kdor je moje meso in pije moje kri, ostane v meni in jaz v njem.“ Že zdavnej poprej, preden jih bode spustil prvokrat k svetemu Obhajilu, bode vestni katehet natanjko razlagal dotične nauke, naučil jih bode spoštljivega obiskovanja Jezusa v sv. rešnjem Telesu, povedal jim bode, kako srečni bodo še le tedaj, ko ga bodo smeli enako drugim odraščnim prejemati, in s tem bo zbudil v otrocih želje po večerji nebeški, po kruhu angeljskem. Pervo Obhajilo, ako količkaj mogoče, bodi v velikonočnem času slovesno obhajano, da bode tolikanj živjše ostalo v spominu otroškem. Obhajilo to bodi sklenjeno s ponovljenjem kerstne obljube pri kerstnem kamnu s svečicami, in z ogovorom priličnim otrokom, v katerem jih še zadnjikrat opomni resnic verskih o sv. rešnjem Telesu, po katerem obudi skupno z otroci dejanje vere, upanja, ljubezni in kesanja, in hrepenenja po Jezusu. Kar je otrokom še pri podučevanju posebno priporočevati, menim, bi bilo tudi to, da ne jemljejo po Obhajilu precej bukev v roke, temuč, da, ker imajo Kristusa v sebi, njemu, ki v njih prebiva, potožijo, kar bi utegnilo težiti že njih otroška serca, da prosijo sebi in svojim milost najbolj potrebnih, potem še le da opravijo molitve, kakor jih v svojih molitvenih bukvah nahajajo.

Posebno imenitno za kateheta je pa tudi to, da v otrocih obudi veselje do pogostnega sv. Obhajila. Ali ni mar Božji Sin tega zakramenta v to postavil, da ga, kakor potrebujemo jedi telesne, uživamo v jed duhovno. Že od apostelnov in prvih kristijanov se bere, da so bili stanovitni v molitvi in lomljenji kruha, da so sveto Obhajilo vsako nedeljo, nekteri pozneje celo vsak dan sprejemali, in da je bila tedanja cerkev skoro družba samih svetnikov. Kolikor bolj pa so ljudje pogostno sveto obhajilo opuščali, ravno tako je pojemale tudi pravo kerščansko življenje. Naloga katehetu, naloga mu najsvetejša bodi, da otroke pripravi ne le, da prvo sveto Obhajilo vredno prejmo, temuč da ga tudi večkrat sprejemajo pozneje zlasti, ko stopijo v družbo odraščnih. Dokler namreč otroci šolo obiskujejo, jih bode katehet že tako vodil skupno k spovedi in k svetemu Obhajilu. Pa tudi potem, ko vsakdanjo šolo zapustè, je potrebno, da se o gotovem času, bodi si o veliki noči, v adventu, v osmini Jezusovega imena, v mescu Marijnem, v osmini Marijnega imena in pri drugih priložnostih, za otroke odloči in tudi s prižnice oznani posebni dan, da pridejo k spovedi in k sv. Obhajilu; in to zlasti tudi iz tega namena, da se ni treba otrokam med odraščnim gnjesti, ker marsikterega otroka tudi dolgo čakanje na spoved od pogostnega sprejemanja sv. zakramentov odvrta. Povedati mora se ve da že bolj odraščnim otrokom, kako ugovarjajo ljudje proti pogostnemu svetemu obhajilu, naučiti jih pa tudi mora, kako takim odgovarjati n. pr. z besedami sv. Frančiška Salezijana. Pokaže naj jim pa tudi, kako žive oni ljudje, ki bi se vtegnili zaradi pogostnega obhajila iz njih norčevati. — „Pri vsem tem pa“, kakor pravi † Rozman v svoji katehети, „ne sme pozabiti večkrat spominjati učence, da pobožne vaje niso še pobožnost ali nramnost, ampak so same vaje ali sredstva nramnosti, in ko bi človek rad molil, večkrat k spovedi hodil, zraven pa bližnjega sovražil, ali odiral, opravljal, kradel, goljufal itd., bi ne bil pobožen, ampak le hinavec bi bil. Dobro je tudi, ako jim večkrat pripoveduje kaj od judovskih pismoukov in farizejev, kako jih je Jezus večkrat svaril, ravno zato, ker so bili na videz vsi pobožni, v sercu pa polni gnjusobe; ker so sicer mnogo molili, mnogo se postili in vbogajme dajali, pa le zato, da bi jih ljudstvo videlo in jih častilo. Menda ni gerših ljudi, kakor so svetohlinci.“

Opomnil bi še rad pri tej priložnosti, da, ker spoznavamo resnico prislovice: „Beseda gine, zgled prešine“, in ker med pridige in kerščanske nauke radi zglede vpletamo, ker oni vzbujaajo ljudem veselje do pobožnosti in jih tudi oserčujejo, da ravno tako otrokom podajemo zglede, ki bi jim pokazali, da pobožno živeti, je tudi njim, akoravno še prav mladim, vendar le mogoče. Takih zglednih bukev za bolj odraščeno mladino nam tudi v jeziku slovenskem ne primanjkuje. Take zgledne bukve n. pr. so: Kerščanski mladeneč, življenja srečen pot, in kerščansko devišvo; ali za otroke v prvi mladosti, ne vem, imamo li kako pripravno knjigo, kakor jo je v nemškem jeziku spisal dr. Fr. Falk pod imenom „Kinderspiegel“. V tej knjigi se nahaja nad 60 za otroke pripravnih zgledov, zraven pa še veliko družega lepega, kakor n. pr. dnevni red za otroka, jutranje, večerne in druge molitve. Ako ne otrokom samim, koristna pa je taka knjiga katehetom, katerim pomanjkuje za kakošen nauk primernih zgledov, v tej knjižici jih lahko veliko dobiva.

II. Instructio S. Congregationis de Propaganda Fide super dispensationibus matrimonialibus.

Cum dispensatio sit iuris communis relaxatio cum causae cognitione, ab eo facta, qui habet potestatem, exploratum omnibus est, dispensationes ab impedimentis matrimonialibus non esse indulgendas, nisi legitima et gravis causa interveniat. Quin imo facile quisque intelligit, tanto graviores causas requiri, quanto gravius est impedimentum, quod nuptiis celebrandis opponitur. Verum haud raro ad S. Sedem perveniunt supplices literae pro impetranda aliqua huiusmodi dispensatione, quae nulla canonica ratione fulciuntur. Accidit etiam quandoque, ut in huiusmodi supplicationibus ea omittantur, quae necessario exprimi debent, ne dispensatio nullitatis vitio laboret. Idcirco opportunum visum est, in praesenti Instruktionem paucis perstringere praecipuas illas causas, quae ad matrimoniales dispensationes obtinendas iuxta canonicas sanctiones, et prudens ecclesiasticae provisionis arbitrium, pro sufficientibus haberi consueverunt; deinde ea indicare, quae in ipsa dispensatione petendo exprimere oportet.

Atque ut a causis dispensationum exordium ducatur, operae pretium erit imprimis animadvertere, unam aliquando causam seorsim acceptam insufficientem existimare; nam quae non prosunt singula, multa iuvant, arg. l. 5 C. de probat. Huiusmodi autem causae sunt quae sequuntur:

1. Angustia loci sive absoluta sive relativa (ratione tantum oratricis), cum scilicet in loco originis vel etiam domicilii cognatio foeminae ita sit propagata, ut alium paris conditionis, cui nubat invenire nequeat, nisi consanguineum vel affinem, patriam vero deserere sit ei durum *).

2. Aetas foeminae superadulta, si scilicet 24^m aetatis annum iam egressa hactenus virum paris conditionis, cui nubere possit, non invenit. Haec vero causa haud suffragatur viduae, quae ad alias nuptias convolare cupiat.

3. Deficientia aut incompetentia dotis, si nempe foemina non habeat actu tantam dotem, ut extraneo aequalis conditionis, qui neque consanguineus neque affinis sit, nubere possit, in proprio loco, in quo commoratur. Quae causa magis urget, si mulier penitus indotata existat, et consanguineus vel affinis eam in uxorem ducere, aut etiam convenienter ex integro dotare paratus sit.

4. Lites super successione bonorum iam exortae vel earumdem grave aut imminens periculum. Si mulier gravem litem super successione bonorum magni momenti sustineat neque adest alius, qui litem huiusmodi in se suscipiat propriisque expensis prosequatur, praeter illum, qui ipsam in uxorem ducere cupit, dispensatio concedi solet; interest enim Reipublicae, ut lites extinguantur. Huic proxime accedit alia causa scilicet Dos litibus involuta, cum nimirum mulier alio est destituta viro, cuius ope bona sua recuperare valeat. Verum huiusmodi causa nonnisi pro remotioribus gradibus sufficit.

5. Paupertas viduae, quae numerosa prole sit onerata, et vir eam alere polliceatur. Sed quandoque remedio dispensationis succurritur viduae ea tantum de causa, quod iunior sit, atque in periculo incontinentiae versetur.

6. Bonum pacis, quo nomine veniunt nedum foedera inter regna et Principes, sed etiam extinctio gravium inimicitiarum, rixarum et odiorum civilium. Haec causa adducitur vel ad extinguendas graves inimicitias, quae inter contrahentium consanguineos vel affines ortae sint, quaeque matrimonii celebratione omnino componerentur; vel quando inter contrahentium consanguineos et affines inimicitiae graves viguerint, et, licet pax inter ipsos inita iam sit, celebratio tamen matrimonii ad ipsius pacis confirmationem maxime conducet.

7. Nimia, suspecta, periculosa familiaritas, nec non cohabitatio sub eodem tecto, quae facile impediri non possit.

8. Copula cum consanguinea vel affine vel alia persona impedimento laborante praehabita, et Praegnancia, ideoque legitimatio prolis, ut nempe consulatur bono prolis ipsius, et honori mulieris, quae secus inupta maneret. Haec profecto una est ex urgentioribus causis, ob quam etiam plebeis dari solet dispensatio, dummodo copula patrata non fuerit sub spe facilioris dispensationis: quae circumstantia in supplicatione foret exprimenda.

*) Circa dispensationes matrimoniales quoad angustiam loci hic referimus resolutionem per S. Concilii Congregationem datam die 8. Iulii 1876: Angustiam loci non esse desumendam a numero focorum cuiusque Parochiae, sed a numero focorum cuiusque loci vel etiam plurium locorum, si non distent ad invicem ultra milliare.

9. Infamia mulieris, ex suspitione orta, quod illa suo consanguineo aut affini nimis familiaris cognita sit ab eodem, licet suspicio sit falsa; cum nempe nisi matrimonium contrahatur, mulier graviter diffamata, vel innupta remaneret, vel disparis conditionis viro nubere deberet, aut gravia damna orirentur.

10. Revalidatio matrimonii, quod bona fide et publice, servata Tridentini forma, contractum est: quia eius dissolutio vix fieri potest sine publico scandalo, et gravi damno, praesertim foeminae, c. 7. de consanguin. At si mala fide sponsi nuptias inierunt, gratiam dispensationis minime merentur, sic disponente Conc. Trid. Sess. XXIV. cap. V de Reform. matrim.

11. Periculum matrimonii mixti, vel coram acatholico ministro celebrandi. Quando periculum adest, quod volentes matrimonium in aliquo etiam ex maioribus gradibus contrahere, ex denegatione dispensationis ad ministrum acatholicum accedant pro nuptiis celebrandis sprete Ecclesiae auctoritate, iusta invenitur dispensandi causa, quia adest non modo gravissimum fidelium scandalum, sed etiam timor perversionis, et defectionis a fide taliter agentium et matrimonii impedimenta contemnentium, maxime in regionibus, ubi haereses impune grassantur. Id docuit haec S. Congregatio in Instructione die 17. Apr. 1820 ad Archiepiscopum Quebecensem data. Pariter cum Vicarius Apostolicus Bosniae postulasset, utrum dispensationem elargiri posset iis Catholicis, qui nullum aliud praetexunt motivum quam vesanum amorem, et simul praevideatur, dispensatione denegata, eos coram iudice infideli coniugium fore inituros, S. Congregatio S. Officii in Feria IV. 14. Augusti 1822 decrevit: „respondendum Oratori, quod in exposito casu utatur facultatibus sibi in Form. II. commissis, prout in Domino expedire judicaverit.“ Tantundem dicendum de periculo, quod pars catholica cum acatholico Matrimonium celebrare audeat.

12. Periculum incestuosi concubitus. Ex superius memorata Instructione anno 1822 elucet, dispensationis remedium, ne quis in concubitu insordescat cum publico scandalo atque evidenti aeterna salutis discrimine, adhibendum esse.

13. Periculum matrimonii civilis. Ex dictis consequitur, probabile periculum, quod illi, qui dispensationem petunt, ea non obtenta, matrimonium dumtaxat civile, ut aiunt, celebraturi sint, esse legitimam dispensandi causam.

14. Remotio gravium scandalorum.

15. Cessatio publici concubitus.

16. Excellentia meritorum, cum aliquis aut contra fidei catholicae hostes dimicatione aut liberalitate erga Ecclesiam, aut doctrina, virtute, aliove modo de Religione sit optime meritis.

Haec sunt communiore, potioresque causae, quae ad matrimoniales dispensationes impetrandas adduci solent; de quibus copiose agunt theologi ac sacrorum canonum interpretes *).

Sed iam se convertit Instructio ad ea, quae praeter causas in literis supplicibus pro dispensatione obtinenda, de iure vel consuetudine, aut stylo Curiae exprimenda sunt, ita ut si etiam ignoranter taceatur veritas, aut narretur falsitas, dispensatio nulla efficiatur. Haec autem sunt:

1. Nomen et cognomen Oratorum, utrumque distincte ac nitide ac sine ulla literarum abbreviatione scribendum.

2. Dioecesis originis vel actualis domicilii. Quando habent domicilium extra dioecesim originis, possunt, si velint petere, ut dispensatio mittatur ad Ordinarium dioecesis, in qua nunc habitant.

3. Species etiam infima impedimenti, an sit consanguinitas, vel affinitas, orta ex copula licita vel illicita; publica honestas originem ducens ex sponsalibus, vel matrimonio rato; in impedimento criminis, utrum provenerit ex coniugicidio cum promissione matrimonii, aut ex coniugicidio cum adulterio, vel ex solo adulterio cum promissione matrimonii: in cognatione spirituali, utrum sit inter levantem et levatum, vel inter levantem et levati parentem.

4. Gradus consanguinitatis, vel affinitatis, aut honestatis ex matrimonio rato, et an sit simplex, vel mixtus, non tantum remotior, sed etiam propinquior, uti et linea, an sit recta et transversa; item an Oratores sint coniuncti ex duplici vinculo consanguinitatis, tam ex parte patris, quam ex parte matris.

5. Numerus impedimentorum, e. gr. si adsit duplex aut multiplex consanguinitas vel affinitas vel si praeter cognationem adsit etiam affinitas, aut aliud quodcumque impedimentum sive dirimens, sive impediens.

*) Inter ceteros consulendi Pyrrhus Corradus — Praxis dispensationum Apostolicarum Lib. VII et VIII, ac Vincentius De Iustis, De dispensationibus matrimonialibus Lib. III.

6. *Variae circumstantiae*, scilicet an matrimonium sit contrahendum vel contractum, aperiri debet, an bona fide, saltem ex parte unius vel cum scientia impedimenti; item an praemissis denuntiationibus, et iuxta formam Tridentini; vel an spe facilius dispensationem obtinendi, demum an sit consummatum, si mala fide, saltem unius partis, seu cum scientia impedimenti.

7. *Copula incestuosa* habita inter sponsores ante dispensationis executionem, sive ante, sive post eius impetrationem, sive intentione facilius dispensationem obtinendi, sive etiam seclusa tali intentione, et sive copula publice nota sit, sive etiam occulta. Si haec reticeantur, subreptitias esse et nullibi ac nullo modo valere dispensationes super quibuscumque gradibus prohibitis consanguinitatis, affinitatis, cognationis spiritualis et legalis, nec non et publicae honestatis declaravit S. Congregatio S. Officii Fer. IV. 1. Augusti 1866. In petenda vero dispensatione super impedimento affinitatis primi vel secundi gradus lineae collateralis, si impedimentum nedum ex matrimonio consummato cum defuncto coniuge Oratoris vel Oratricis sed etiam ex copula antematrimoniali seu fornicaria cum eodem defuncto ante initum cum ipso matrimonium patrata oriatur, necesse non est, ut mentio fiat huiusmodi illicitae copulae, quemadmodum patet ex responso S. Poenitentiariae diei 20. Martii 1842, probante s. m. Gregor XVI ad Episcopum Namurcensem, quod generale esse, idem Tribunal literis diei 10. Decembris 1874 edixit.

Haec prae oculis habere debent non modo, qui ad S. Sedem pro obtinenda aliqua matrimoniali dispensatione recurrunt, sed etiam qui ex pontificia delegatione dispensare per se ipsi valent, ut facultatibus, quibus pollent, rite, ut par est, utantur.

Datum ex Aedibus S. Congregationis de Propaganda Fide die 9. Maii 1877.

III.

Bericht über den Stand der katholischen Mission in Central-Afrika mit Ende Juli 1877.

(Schluß.)

Da in den früheren Jahresberichten über unseren hochverdienten Herrn Provikar nur einzelne zerstreute Notizen vorkommen, so glauben wir unsern Lesern ein Gefallen zu erweisen, wenn wir sie hier kurz zusammen stellen.

DANIEL COMBONI, apostolischer Provikar von Central-Afrika.

Im Jahre 1857 gingen am 27. August 5 Missionspriester und ein Laie, alle aus dem Institute des hochverdienten Don Nicolo Mazza zu Verona, in Triest unter Segel und erreichten Anfangs Jänner 1858 die Hauptstation Chartum. Zwei der geistlichen Herren erlagen bald dem mörderischen Klima, nämlich Don Francesco Oliboni (gest. zu Heiligkreuz am 26. März 1858), und Don Angelo Melotto (gest. zu Chartum am 29. Mai 1859). Drei kehrten nach ein Paar Jahren nach Europa zurück, theils wegen Kränklichkeit, theils weil die kath. Mission von Dr. Knoblechter's Nachfolger, dem apostol. Provikar Mgr. Kirchner dem seraphischen Orden übergeben wurde. Unter den zeitweilig Heimgekehrten befand sich der gegenwärtige hochwürdigste Vorstand der kath. Mission in Central-Afrika Mgr. Daniel Comboni.

Daniel Comboni ist zu Limone am Gardasee 1832 geboren und kam, weil der Knabe außerordentliche Talente verrieth im Alter von 11 Jahren in das oben erwähnte Institut Mazza zu Verona. Daß der junge Daniel glänzende Fortschritte machte, brauchen wir nicht zu erwähnen; denn bei Mazza galt die Regel, daß jeder seiner Zöglinge emuliren müsse, wenn er nicht aus seinem Institute entfernt werden wollte. — Während der Gymnasialstudien fiel dem jungen Mosensohn ein Büchlein des hl. Alphons Liguori: „Geschichte der japanesischen Märtyrer“ in die Hände. Diese Lektüre entflammte das jugendliche Herz Daniel's derart, daß er den festen Vorsatz faßte, sich seinerzeit den Missionen in Japan zu widmen. Jedoch dieser Gedanke sollte bald einem andern den Platz räumen.

Unter den ersten Missionären nach Central-Afrika 1846 befand sich nämlich auch ein Zögling des Institutes Mazza, des Namens Don Angelo Vinco. Dieser war im Jahre 1848 nach Europa gekommen, um für die Mission Unterstützung zu finden und hielt sich fast 2 Monate im Institute zu Verona auf. Die lebendigen Schilderungen Vinco's über die traurigen Zustände der afrikanischen Völker machten auf das edle und große Herz des ehrwürdigen Don Nicolo einen solchen Eindruck, daß er sich sogleich entschloß, diejenigen seiner Zöglinge, welche dazu Beruf zeigten, für die central-afrikanische Mission heranzubilden zu lassen. Einer der ersten, die sich dazu meldeten und als vorzüglich geeignet erkannt wurden, war unser Daniel. Im Jänner 1849 schwur der 17jährige Student der Philosophie Comboni zu den Füßen

Don Mazza's, sein ganzes Leben dem Apostolate in Central-Afrika zu weihen. Im Jahre 1857, wie oben erwähnt wurde, betrat Don Comboni das erstemal den afrikanischen Boden. Voll heiliger Begeisterung arbeitete er mit Don G. Beltrame, seinem Mitbruder aus dem Institute in Verona, bei dem Stamme der Kieé-Neger (Missionsstation Heiligkreuz), allein schon im Jahre 1859 mußte er nach Europa zurückkehren, weil ihn übermäßige Anstrengung und klimatische Fieber wiederholt an den Rand des Grabes gebracht hatten. Er verlor den Muth jedoch nicht und kehrte, sobald es seine Gesundheit wieder erlaubte, zu seiner hohen Aufgabe zurück.

In den Jahren 1860 und 1861 bereifte er das östliche Gebiet Afrika's, durchschiffte das rothe Meer und besuchte die Somanli; dann wandte er sich vorzugsweise nach den Hauptpunkten Afrika's. Gottes geheime Vorsehung führte ihn, ohne sein Wissen, die Wege, die ihn der Verwirklichung der hohen Ideen, die er in Betreff der Negerbekehrung in sich trug, näher brachten. So geschah es, daß er auf den ersten Ruf, den die hl. Congregation der Propaganda an ihn ergehen ließ, ihr einen Plan, gestützt auf eine Reihe von Beobachtungen und Erfahrungen im Lande selbst und auf den Rath ausgezeichneter Missionäre Afrika's, einreichen konnte. Der Grundgedanke zu diesem Plane, „die Bekehrung Afrika's durch Afrika“ hat seine Geburtsstätte in der St. Peterskirche zu Rom, wo Msgr. Comboni 1864 der feierlichen Heiligsprechung der seligen Margaritha Alacoque beistand. Dieses Elaborat wurde in verschiedenen Sprachen (italienisch, französisch, englisch, spanisch, portugiesisch und deutsch) schon 1864 in Rom und Turin, 1865 in Venedig und 1867 wieder in Rom gedruckt und in verschiedene kathol. Zeitschriften aufgenommen. Comboni ging in diesem Plane von der Ueberzeugung aus, daß weder Europäer, ohne vorhergehende Akklimatisirung in einer mittleren Temperatur, die Anstrengungen des Apostolates in den heißen Gegenden des äquatorialen Afrika auf längere Zeit zu ertragen vermögen, noch Neger im Stande sind, in dem kalten Europa ihre Studien zu machen. Er glaubte daher, verschiedene Institute gründen zu müssen, aus welchen die Missionäre hervorgehen sollten. Das erste, welches er für nöthig hielt, war ein in Europa gelegenes Missionshaus für künftige Missionäre unter den Negern. Er gründete dasselbe in Verona und stellte es unter das Protektorat des Diözesanbischofs Msgr. Canossa (seit 1877 Cardinal). Aus diesem Institute sind schon eine bedeutende Anzahl Mitglieder in allen Missionsstationen Central-Afrika's thätig. Ferner hielt er zwei andere Institute in einem wärmeren Klima für nothwendig und zwar sollten die zu Verona gebildeten Lehrer in dem einen junge Neger zu Katecheten heranbilden, während in dem andern Ordensschwestern junge Negerinnen erziehen sollten. Auf den Wunsch des heil. Vaters wählte er das nahe bei Kairo gelegene Fostat (Miskairo) für diese beiden Niederlassungen, welche 1867 gegründet bald zu herrlichen Schulen emporblühten. Ein Mißstand war es durch die ersten Jahre, daß Comboni die Räumlichkeiten für diese Institute um theures Geld miethen mußte. Allein auch da wußte er durch seine beispiellose Energie Abhilfe zu schaffen, indem er es durch die wirksame Fürsprache des k. und k. österr. General-Konsuls Ritter von Ceschini dahin brachte, daß ihm Se. Hoheit der Vicekönig von Aegypten einen sehr werthvollen Bauplatz in der günstigsten Lage als Geschenk überließ. So erstehen nun zwei große zweckmäßige Gebäude für beide Institute. Nachdem sowol zu Verona als zu Miskairo gegen Ende 1871 eine hinreichende Anzahl von Missionspriestern und Zöglingen beiderlei Geschlechtes vereinigt war, so daß die Mission begonnen werden konnte, gab Don Comboni dem Leiter der ägyptischen Anstalt, P. Stanislaus Carcereri den Auftrag, sich in dem obern Nillande nach einem geeigneten Ort für eine größere Niederlassung umzusehen. Schon ein Jahr früher, zur Zeit des Vatikanischen Concils, war Don Comboni in Rom, um sich über alle seine künftigen Schritte mit der Propaganda zu besprechen und reichte, von Cardinal Barnabo dazu ermuthigt, beim hl. Concil ein eigenes Postulatum ein, was aber, wegen Vertagung desselben, nicht mehr in Verhandlung genommen werden konnte. Jedoch die Propaganda billigte alle seine Vorschläge. Als sich der hochwürdigste General des seraphischen Ordens bereit erklärte, die diesem Orden im Jahre 1861 übergebene Mission in die Hände der Propaganda zurückzulegen, fand sich Rom bewogen, das ganze Bisthum von Central-Afrika dem Missions-Institute von Verona zu übergeben, und den Gründer sowol dieses Institutes, als jenen von Kairo, Msgr. Comboni zum apostolischen Provikar zu ernennen (1872).

Die großartige und erfolgreiche Thätigkeit desselben vom Jahre 1872—1877 kann man daraus ermessen, daß er 1.) die blühende und vielversprechende Missionsstation in Cordofan gründete, indem er in der volkreichen Hauptstadt El-Obeid ein Haus für die Missionäre und ein Institut für die Klosterschwestern baute und beide mit einem hinreichenden Missionspersonal versah. 2.) Daß er bei den Nuba-Stämmen, im Südwesten von Cordofan für die Mission festen Fuß zu fassen wußte und dort eine neue Station gründete. 3.) Daß Msgr. Comboni in Chartum ein großartiges Institut für die Klosterfrauen erbaute, worin diese wohnen, Schule halten und Waisenfinder versorgen. 4.) Daß er eine Missionsstation in Berber gründete, welche, am Nile gelegen, besonders wichtig werden kann, weil eben Berber einen Knotenpunkt der wichtigsten Commercialstraßen von Chartum, Suakin am rothen Meere und von Aegypten her bildet.

Wie vermochte doch Don Comboni das Alles ins Werk zu setzen? Nur durch seine heilige Begeisterung für das Heil der armen Neger und durch die außerordentlichen Gaben, die ihm als Missionär zu Gebote stehen. Um seinen Plan zur Regenerierung Nigritiens ausführen zu können, durchwanderte er Italien, Spanien, Frankreich, England und Deutschland, theils um die verschiedenen Mission-Institute kennen zu lernen, theils um die nöthigen Mittel aufzubringen zur Errichtung und Erhaltung seiner Institute in Verona, Cairo und Central-Afrika. Zu den außerordentlichen Gaben rechnen wir die Eigenschaften, die wir in dem Kölner Jahresberichte des Vereines zur Unterstützung der armen Negerkinder vom J. 1868, S. 5 und 6 verzeichnet finden: „Comboni erfreut sich trotz der unbeschreiblichsten Mühen und Strapazen, die er seit Jahren überstanden, einer kernigen Gesundheit und verfügt über bedeutende körperliche Kräfte. Sein Aeußeres ist gewinnend, das glänzende Auge und lebhaftes Mienenspiel, die außerordentliche Liebenswürdigkeit und wir betonen es, seine seltene Bescheidenheit zieren das Aeußere dieses schönen genialen Mannes in auffallender Weise. Er schreibt seine Briefe und Berichte entweder in klassischem Latein, oder in seiner Muttersprache; heute fällt es ihm ein in elegantem französisch, morgen aus Gefälligkeit mit einem Vorstandsmitgliede ebenso flüßig und ausführlich in englischer Sprache zu correspondiren. Seine deutschen Briefe sind vollständig leserlich und ziemlich gut stilisirt. Was ihn aber besonders als Missionär für Afrika befähigt, sind seine enormen Kenntnisse des Arabischen und dessen zahlreicher Dialekte, so zwar, daß er dieser Sprachen, wie seiner Muttersprache sich bedienen kann. Während seines langjährigen Aufenthaltes in Central-Afrika hat er, wie wenig Andere, die Jocone der Dinka- und Bari-Stämme verstehen und sprechen gelernt. Mit einem Worte, Comboni ist in dieser Beziehung in Wahrheit ein großes Genie. Gerade seine ausgezeichneten Sprachkenntnisse sind es aber, die ihn so geschickt machen auf seinen Reisen in Frankreich, Deutschland, England, Türkei, Aegypten, Central-Afrika und selbst in Indien für seine Missionszwecke mit Jedermann, selbst mit den höchsten fürstlichen Personen zu verkehren, um denselben seine Wünsche mit der ihm eigenen Begeisterung ans Herz zu legen.“

Seiner ausgezeichneten Thätigkeit ist jetzt der Lohn geworden, er wurde in der am 2. Juli 1877 abgehaltenen Sitzung der heiligen Congregation der Propaganda zum Bischofe für würdig befunden und durch die Gnade Seiner Heiligkeit Pius IX. zum Bischofe und apostolischen Vicar von Central-Afrika ernannt, er erhielt den Titel Bischof von Claudianopolis und wurde am 12. August von Seiner Eminenz dem Präfecten der Propaganda Cardinal Franchi zum Bischof geweiht. — Durch diese dem hochwürdigsten Vorstand unserer geliebten Mission zu Theil gewordene Gnade und hohe Würde wird die Mission neue Kraft erlangen und Gottes Gnade wird sie aus hohe Ziel führen.

In dem abgelaufenen Jahre ist ein Betrag von 5809 fl. 3½ fr. eingegangen, zu diesem kommt der Vortrag vom Jahre 1875 mit 6529 fl. 97 fr., so daß die Summe des Empfanges sich mit 12339 fl. ½ fr. bezieht; die Ausgaben betrugen 6197 fl. 12 fr., so daß ein Cassarest von 6141 fl. 89 fr. in das nächste Jahr überkommt.

Das Comité erlaubt sich an alle Gönner der Mission die Bitte zu stellen auch ferner ihre Huld derselben zuzuwenden und dieselbe nach Kräften zu unterstützen.

Am 15. August 1877.

Otto Steiner,

als Vertreter des Comité des Marienvereines
der Mission für Central-Afrika.

IV.

Konkurs-Verlautbarung.

Die durch Todfall erledigte Pfarre Slavina im Dekanate Adelsberg wird unterm 20. d. M. zur Bewerbung ausgeschrieben.

Die ebenfalls durch Todfall in Erledigung gekommene Pfarre Hrenovice im Dekanate Adelsberg wird unterm 28 d. M. zur Bewerbung ausgeschrieben.

Ingleichen wird die Pfarre Unterlag im Dekanate Gottschee unterm 28. Dezember 1877 zur Bewerbung ausgeschrieben.

Die Gesuche um diese drei Pfarren sind an die hochlöbliche k. k. Landesregierung für Krain in Laibach zu stilisiren.

V.

Chronik der Diözese.

Seine k. und k. Apostolische Majestät haben den Domherrn am Kathedralcapitel zu Laibach, Georg Vole zum Domdechant dieses Kapitels zu ernennen geruht.

Herr Zeno Freiherr von Cirheimb wurde für die Pfarre Karnervellach; Herr Ignaz Kutnar, Pfarrkooperator in St. Ruprecht für die Pfarre hl. Berg; Herr Lorenz Mencingar für die Pfarre Golo; Herr Franz Kunstl für die Pfarre Janče; Herr Jakob Kalan für die Pfarre Morobiz und Herr Martin Vodir für die Pfarre Gorice präsentirt.

Herr Dr. Georg Sterbenc, Klerikalseminars-Vicedirector, wurde zum Administrator der Pfarre Hrenovice bestellt.

Gestorben sind die Herren: Johann Globočnik, Pfarrer von Slavina am 18. Dezember; Jakob Blaznik, Pfarrer von Hrenovice am 26. Dezember und Johann Likar, Defizientenprieſter der Erzdiözese Görz am 18. Dez. 1877, welche dem Gebete des Diözesanklerus empfohlen werden.

Vom fürstbischöflichen Ordinariate Laibach am 29. Dezember 1877.